

Уродженець Новомалинського замку

Кшиштоф Довгялло – автор культової пісні робітничого протесту в «Народній Польщі»

Ведучий рубрики Микола МАНЬКО,

заступник директора з наукової роботи Державного історико-культурного заповідника м. Острога

Кшиштоф Довгялло народився 80 років тому, 30 червня 1938 року в шляхетській родині власника старовинного Новомалинського замку під Острогом (за тогочасним адміністративним поділом село Новомалин належало до однойменної гміни Здолбунівського повіту Волинського воєводства).

Простежимо родовід Кшиштофа Довгялло від відомого власника Новомалинського замку кінця XVIII ст.

1) Канут Фелікс Малинський, подружжя – Ельжбета, княжна Четвертинська;

2) Касильда з Малинських Сосновська, подружжя – Станіслав Сосновський;

3) Євгенія із Сосновських Фальковська, подружжя – Зигмунт – Октавіан Фальковський;

4) Октавія з Фальковських Ходкевич, подружжя – Ян-Кароль – Ходкевич;

5) Анна з Ходкевичів Довгялло, подружжя – Домінік Довгялло;

6) Кароль Довгялло, подружжя – Софія з Потулицьких;

Отже, згідно цієї генеалогічної реконструкції, Кшиштоф Довгялло є праправнуком сестри видатного скульптора Томаша-Оскара Сосновського (тобто його двоюрідним праправнуком і нащадком у VII коліні Фелікса Канута Малинського – фундатора 1778 р. костелу і монастиря капучинів в Острозі – нині це приміщення Старомонастирського корпусу Національного університету «Острозька академія» і студентсько-викладацького храму в ім'я преподобного Федора, князя Острозького в юрисдикції УПЦ КП).

Також Кшиштоф Довгялло по дружині згаданого вище Канута Фелікса Малинського Ельжбеті, княжні Четвертинській, є нащадком у VIII коліні князя Святослава Четвертинського. Цей князь, в свою чергу, – згідно генеалогічних реконструкцій Леонтія Войтовича, – є нащадком у IX коліні основоположника династії князя Олександра Четвертні (помер 1388 р.). Згідно цих же реконструкцій Л. Войтовича, перший князь Четвертинський – нащадок Володимира Великого у XIII коліні і легендарного Рюрика – у XVI коліні. Відповідно, і наш уродженець Новомалина Кшиштоф Довгялло є нащадком у XVI коліні основоположника династії Четвертинських князя Олександра, нащадком у XXVIII коліні Володимира Великого, і у XXXI коліні – Рюрика.

Як згадує старший брат Кшиштофа Анджей, глава родини Кароль Довгялло отримав цей замок і маєток в Новомалині у спадщину по матері. За її заповітом, це мала бути неподільна в майбутньому цілісність, якою Кароль зобов'язувався особисто управляти, водночас виплачуючи відсотки своїм сестрам та чисельним – з ближчої чи дальшої рідні – іншим спадкоємцям, що мали право на свою частку спадщини в Новомалині. Відповідно, Кароль Довгялло отримував свою частку прибутків від господарства, куди входила і винагорода за управлінську працю.

Офіцер царської армії, а згодом – Війська Польського у званні ротмістра, у 1920-1930-х роках голова повітової організації Союзу землян (землевласників) Волині, Кароль Довгялло після встановлення Радянської влади у краї був депортований (разом з іншим відомим місцевим поляком та відставним офіцером – бургомістром Острога Станіславом Журковським). Місцем останнього спочинку загиблого батька старший син вважає, найімовірніше, Биківню під Києвом.

Мати родини – Софія із роду Потулицьких – із дітьми, серед яких був і наймолодший син Кшиштоф, змогла виїхати з родиною в Острог, звідти у Львів, а пізніше

отримати перепустку для виїзду в німецьку зону окупації Польщі – на територію Генеральної Губернії (вона була варшав'янкою за походженням, тут проживала вся її родина, тут народилися троє із п'яти її дітей. Єдина дочка померла раніше, старший син Домінік – борець Армії Крайової – загинув у Варшавському повстанні, сама Софія Довгялло теж загинула в дні повстання). У лихоліттях війни вижили троє із молодших синів подружжя Довгяллів, яким судилося самостійно ставати на ноги в умовах Польської Народної Республіки. Анджей Довгялло (1928 р. н.) став вченим біологом. Старший із народжених в Новомалині братів – Ян Роман Довгялло (1932 р. н.) – професор геології, співробітник Польської академії наук. Як і молодший брат Кшиштоф, він теж був активістом «Солідарності», одним із організаторів її структур в установах академії.

У 1962 році К. Довгялло закінчив відділення архітектури Гданської Політехніки і надалі працював у Гдині за фахом у міській архітектурно-проектній організації. У буремному 1980 році очолив страйковий комітет своєї організації і вступив у лави Незалежної самоврядної професійної спілки «Солідарність»; обирався до складу її регіонального керівництва у Гданську.

Продовження на 9-й стор. >>>

Уродженець Новомалинського замку

Кшиштоф Довгялло – автор культової пісні робітничого протесту в «Народній Польщі»

І з самого початку належав до прихильників радикального крила опозиційної профспілки, очолюваного Анджеєм Гвяздою, яке протистояло помірковано компромісній лінії Леха Валенси. Саме в перші дні робітничих протестів 1980 р. Кшиштоф Довгялло написав «Баладу про Янека Вишневського», текст якої поклав на музику і вперше виконав опозиційний активіст Мечислав Холева. Пісня стала свого роду гімном польського робітничого і опозиційного руху.

Після введення керівництвом Польської об'єднаної робітничої партії військового стану в країні К. Довгялло у 1981-1983 роки був інтернований, а в 1982 році додатково отримав чотирирічний термін ув'язнення, з якого умовно звільнився у наступному році і зразу розпочав роботу у підпільних структурах «Солідарності». В 1984 році був вдруге заарештований, але потрапив під амністію 1985 року, в ув'язненні редагував нелегальну тюремну газету, розподіляв надану Костелом допомогу в'язням, організовував серед них протестні акції. На свободі редагував Бюлетень соціальної самооборони «Grups», у 1986 – 1988 роках входив до керівництва Гданського підпільного профцентру. Активний учасник страйкового руху у 1988 році, що змусив владу ПНР до переговорів і компромісу із «Солідарністю».

Після докорінних змін у суспільно-політичному устрої Польщі Кшиштоф Довгялло обіймав посаду віце-президента Міжнародної організації праці (1989-1993). Того ж 1989 року був обраний депутатом сейму від Громадянського комітету «Солідарність». В III Речі Посполитій послідовно перебував в ліберальному крилі «пост – Солідарності», що групувалося в різні роки навколо Збігнева Буяка, Тадеуша Мазовецького, Гелени Сухоцької, пізніше – Дональда Туска. Обирався депутатом місцевого самоврядування міста Сопот. А за основною професією, здобутою у Гданській Політехніці 1962

року, працював на чолі приватної архітектурно-проектної фірми «Dowgiallo & Swerpet». Одружений, має трьох синів і дочку. 2007 року (за президенства Леха Качинського) був нагороджений Командорським хрестом із зіркою Ордена Відродження Польщі.

«Балада про Янека Вишневського» була написана Кшиштофом Довгялло на початку робітничих протестів 1980 року на Балтійському узбережжі. Присвячувалася вона пам'яті про трагічні події 17 грудня 1970 року в Гдині. В той день армійські і міліцейські підрозділи за розпорядженням партійно-державного керівництва Польської Народної Республіки відкрили вогонь по робітниках-корабеллах, що вийшли на акції протесту. При цьому загинуло 13 чоловік, в т. ч. і 18-річний робітник Збігнев Годлевський (сам він не приймав участь в робітничих акціях, а просто працював на роботу). Ім'я Збігнева Годлевського, як і інших полеглих 17 грудня 1970 року гдинських робітників, приховувалося владою, тому герої балади Кшиштофа Довгялло отримав збірне – досить поширене в Польщі – ім'я та прізвище Янека Вишневського.

Krzysztof Dowgiallo

Ballada o Janku Wiśniewskim

Chłopy z Grabówka, chłopy z Chyloni
Dzisiaj milicja użyła broni
Dzielniszy stali i celnie rzucali
Janek Wiśniewski padł
Na drzewiach ponieśli go Świętojańską
Naprzeciw glinom, naprzeciw tankom
Chłopy stoczniowcy pomścicie druha
Janek Wiśniewski padł
Huczą petardy, ścielą się gazy
Na robotników sypią się razy
Padają dzieci, starcy, kobiety
Janek Wiśniewski padł
Jeden zraniony, drugi pobity
Krwie się zachciało ślupskim bandytom
To partia strzela do robotników
Janek Wiśniewski padł
Krwawy Kociołek, to kat Trójmiasta

Przez niego giną starcy, niewiasty
Poczekaj draniu, my cię dostaniem
Janek Wiśniewski padł
Stoczniowcy Gdyni, stoczniowcy Gdańska
Idźcie do domu, skończona walka
Świat się dowiedział, nic nie powiedział
Janek Wiśniewski padł
Nie płaczcie matki, to nie na darmo
Nad stocznią sztandar z czarną kokardą
Za chleb i wolność, i nową Polskę
Janek Wiśniewski padł

Деякі коментарі до реалій і топоніміки тексту балади. *Грабувек, Хильоня* – робітничі райони Гдині. *«Слупські бандити»* – випускники міліцейського училища у Слупську. *«Кривавий Кочьолек»* – Станіслав Кочьолек, на той час член Політбюро ЦК ПОРП і віце-прем'єр уряду ПНР. *Труймосто* – міський конгломерат Гданська, Сопота і Гдині на Балтійському узбережжі, традиційний центр робітничих протестів у ПНР.

Балада і надалі живе самостійним життям. Іменем літературного персонажа Янека Вишневського в Польщі називають вулиці. Пісня на слова Кшиштофа Довгялло виконується у знаменитому фільмі Анджея Вайди «Людина із заліза», е саундтреком фільму «Чорний четвер» Антонія Краузе. Виконується ця пісня і у фільмі Владислава Пасіковського «Пси» (там її співають п'яні офіцери польської держбезпеки, тягаючи на собі такого ж п'яного колегу; ця сцена викликала обурення і протести колишніх учасників страйкового руху).

Будемо сподіватися, що з'явиться мистецький, чи, принаймні, кваліфікований поетичний переклад балади Кшиштофа Довгялло на українську мову – і як мову землі, на якій народився автор балади, і як мову народу, що здійснив Революцію Гідності і нині зі зброєю в руках захищає своє право «на хліб, і свободу, і нову Україну», і якому надзвичайно зрозумілими і близькими стали реалії і настрої польських протестів вже далеких 1970-х і 1980-х років.